

Izhaja vsak dan, udli ob nedeljah in praznikih, zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik konsorcijska lista Edinosti. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L 3.—, pol leta L 18.— in celo leto L 36.—. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 10 stotink. — Oglasi se računajo v širskosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 20 stot.; osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po 40 stot., oglasi denarnih zavodov mm po 80 stot. Mali oglasi po 10 stot. beseda, najmanj pa L 1.—. Oglase sprejema inšeriatni oddelček Edinosti. Naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti. Uprava in inšeriatni oddelček se nahajata v Trstu, ul. sv. Frančiška As. 20.

Politično društvo „Edinost“

Odbor vabi na
redni letni občni zbor
ki se bo vršil

v nedeljo, 3. avgusta 1919., ob 10 dopoldne
v veliki dvorani Narodnega doma v Trstu
z naslednjim dnevnim redom:

1. Odborovo poročilo in položitev računa.
2. Volitev novega odbora.
3. Slučajnosti.

ODBOR.

Mirovna konferenca.

Jugoslovanska zahteva glede reškega pristanišča odbita.

PARIZ, 28. (Corriere della Sera.) Pred nekaj tedni je jugoslovanska delegacija predložila gospodarskemu svetu predlog, naj bi se dovolilo belgajski vladi, da ustanovi v Reki trgovinsko bazo za izkrcavanje in prevažanje izdelkov, ki so namenjeni za Jugoslavijo, proti Srbiji. Med razpravo o tem predlogu v gospodarskem svetu je Volpi takoj naglašal neutemeljenost te zahteve, ker je izvažanje blaga iz Reke v Jugoslavijo bila itak svobodna, posebno po odpravi navedbe hrvatskega bana, s katero je leta približno pred šestimi meseci prepovedal uvažanje italijanskega blaga. Medtem ni bil gospodarski svet sedež, v katerem bi se mogla dovoliti ta baza, ki je bila samo izgovor, da se omogoči zahrbna, čeravno izločena zasedba reške luke po srbskih oblastih in neizogibno tudi četah.

Vsed izgovorov, ki jih je povzročil obstoj francoske baze, se je zdelo neprimerno, da se ustvarjajo nove prilike za spore in morebitne nesporazume, ki bi jih bilo gotovo povzročilo uvažanje, četudi pod krinko preprostih trgovinskih namenov, srbskih ali jugoslovanskih elementov v Reko. Gospodarski svet je spoznal utemeljenost teh razlogov in je izjavil, da ne spada v njegovo območje rešitev tega vprašanja, ki se zdi, da je več političnega, nego gospodarskega značaja: predložil ga je na to svetu petorice, a ga opremil z neugodnim poročilom.

Danes je prišel srbski predlog pred medzvezniški vrhovni svet skupaj z več drugimi zahtevami delegacije SHS.

Svet petorice je zavrnil jugoslovansko zahtevo glede trgovinske baze v Reki, ker jo smatra za nepotrebno. Ko pa je bilo predloženo drugih sedem srbskih zahtev glede prave meje z Madžarsko, z Rumunsko, z Bolgarsko in glede pravice do takojšnje zasedbe tamošnjih krajev, ki jih zahtevajo, se je razvila razprava o predvprašanih. More li konferenca upoštevati te zahteve, ko kaže belgajška vlada tako omalovaževanje konferenčnih sklepov? Leta je že dvakrat pozvala Jugoslovane, da izpraznijo Celovec in ozemlje, na katerem se ima izvršiti ljudsko glasovanje, toda oni se niso pokorili. V takih okoliščinah bi upoštevanje teh zahtev pomenilo, da se molče odobrava tako omalovaževalno obnašanje.

Na razpravi, pri kateri so sodelovali Balfour, Clemenceau in Titttoni, je bilo sklenjeno, da ne bo vrhovni medzvezniški svet upošteval ne samo sedaj sedem zahtev jugoslovanske delegacije, temveč tudi drugih, ki bi jih še morda predložila, preden se belgajška vlada ne povrne k večjemu spoštovanju namram konferenci s tem, da izprazni Celovec in drugo ozemlje, ki je bilo neupravičeno zasedeno.

Usoda skapaflovskega brodovja.

PARIZ, 28. Vrhovni medzvezniški svet se je danes bavil z vprašanjem usode brodovja, ki ni bilo potopljeno v Skapaflovu in z usodo avstrijskega brodovja. V tem vprašanju obstoji velika razlika med stališči Francije in drugih zaveznikov. Francozi bi hoteli, da se to brodovje porazdeli, a Amerikanci in Angleži zahtevajo, naj se potopi.

Na seji vrhovnega zavezniškega sveta ni prišlo do sklepa glede tega vprašanja, temveč se je tozadevna razprava odložila na prihodnjo sejo.

Poštni promet z Nemčijo.

PARIZ, 28. Svet petorice je danes razpravljal o pogojih za obnovo poštnega prometa z Nemčijo. Sklenili je, da se ta promet čim prej vzpostavi z ozirom na to, da so Zedinjene države in Anglija že začele s prometom po morju.

Madžarsko vprašanje.

PARIZ, 28. Madžarsko vprašanje je bilo zopet predmet proučevanja v seji vrhovnega sveta, ki je ugotovil, da je poziv na madžarski narod, predlagan po Balfourju, ostal brez odgovora in posledic. V takih okoliščinah prevladuje stališče, da se mora vzdržati še nadalje gospodarska blokada nad Madžarsko.

Iz Jugoslavije.

Za siromašne visokošolce.

Nedavno sta »Jugoslovanska podporno društvo« in »Jugoslovanska akademična menza« odposlala v Belgrad dva odposlanca, ki naj se potrudita za uredbo prehrabenskih razmer za prihodnje šolsko leto. Odposlanca sta sprejela predsednik narodnega predstavništva in načelnik v naučnem ministrstvu dr. Draža Pavlovič, ker je bil minister zaposlen v ministrskem svetu. Objavljeno je bilo odposlanecima, da se ukrene vse, da se bodo mogli siromašni dijaki vzdržati na tamošnji visoki šoli. Odposlanca sta bila tudi pri vojnem ministru, ki sta ga zaprosila, da bi odstopil postelje za dijaški dom, kolikor bo potrebno. Vojni minister je obljubil, da obvesti ministra za nauk. Tako bo ukrepano vse, da akademiki ne ostanejo brez stanovanja in postelje.

Mariborski dogodki.

REKA, 28. (Era Nuova.) Graški listi in italijanske časopise so objavili vest o velikih izgredivih proti Srbom na Hrvaškem in v Sloveniji. Hrvatski listi so večer objavili vest o uporu v Mariboru, ki se je pripisoval organizaciji bivših avstrijskih častnikov nemške narodnosti in je bil zadržan. Danes objavlja »Agramer Tagblatt« uradno sporočilo ljubljanskega dopisnega urada, ki demantira vesti, ki so se razširile po inozemstvu o pretveznih protisrbskih izgredivih v Jugoslaviji in zagotavlja, da po vsej državi vlada mir in red.

The Serbian Society for Great Britain.

ZAOREB, 28. (Era Nuova.) »Hrvatski piše: Društvo »The Serbian Society for Great Britain« (»Srbsko društvo za Veliko Britanijo«), ki so mu člani znani publicisti Seton-Watson, Evans, Steed in mnogi drugi prijatelji Jugoslovancev, je objavilo v londonskih listih poziv na Lloyd Georgea, v katerem se navajajo nasilstva, ki jih zagrešajo Italijani v zasedenih ozemljih. Ta poziv je napravljen, da v zavezniških državah tako odlično društvo protestira pri svoji vladi proti italijanskim nasilstvom. — Česa vsega ni zmogel prijatelj Steed?

Spopadi med Italijani in Jugoslovanci izmišljeni.

RIM, 28. Agencija Stefani javlja: Vesti, ki so jih objavili nekateri listi in se nanašajo na spopade, ki naj bi se bili dogodili med Italijani in Jugoslovanci, so popolnoma krive. Vlada je ukrenila vse potrebno, da se polize za vir teh vesti in uvede kazensko postopanje proti razširjevalcem teh vesti. Vsekarer se zdi potrebno, da se občinstvo svari pred takim obžalovanjem vrednim počenja-njem.

Organizacija vojaške uprave.

ZAOREB, 28. »Narodna Politika« poroča iz Belgrade: Da bo na razpolago dovoljno število zmogljivih upravnih častnikov in da se naša vojaška uprava preuredi po francoskem vzoru, je sklenil vojni minister, da se letos odpošle nekoliko intendantnih častnikov na Francosko v vrho izvežbanja v francoski vojaški upravni stroki.

Artačije madžarskih podčastnikov.

ZAOREB, 28. »Narodna Politika« poroča iz Oseka: Tu je bilo aretiranih več narodnikov madžarske narodnosti, ki so pripadali bivši avstro-ogorski armadi. Polkubali so razširjevati revolucijonarne ideje. Preiskava se nadaljuje.

Reška preiskava.

Poročevalec »Era Nuova« poroča z Reke 28. t. m.: Hrvatsko časopisje je objavilo vest, da je med-

zavezniška preiskovalna komisija dokončala svoje delo in odstopala v Pariz. Ta vest je popolnoma napačna. Komisija nadaljuje svoje delo. Sedaj zaslišuje vojsko meščanov. Ker je prenehalo razburjenje in tendenciozno hrvaško pisarjenje glede komisije, se je v mesto vrnil mir in o komisiji sedaj ne govori nihče, izvenmi da se pripoveduje o vprašanih in odgovorih nekaterih oseb, ki so bile zaslišane zadnje dni. Znano mi je, da je veliko italijanskih mladenčev bilo vprašano za njihovo mnenje o bodoči usodi Reke in da so odgovorili: Ne zaupamo dobi v pariške sklepe, prepričani pa smo, da trdnost Rečanov premaga vse odpore in bo Reka italijanska. Drugo vprašanje, ki se stavi večkrat, je: katero število bajoneta in puške imate v prostovoljskem bataljonu? V kaki zvozi je to vprašanje s preiskovalci? Italijanski mladeniči so odgovarjali na to vprašanje, da puške, noži in tudi gorlače, če bo treba nekega dne zapoditi barbarje iz mesta, store svojo dolžnost. Neki list bi se vedeti, na koga se nanašajo »barbarji«. Odgovorilo se je seveda — na Jugoslovane!

SLOVENSKI POLK STRELJAL NA CESARJA KARLA.

Z Italijanske strani, s strani italijanskih politikov, zlasti pa s strani italijanskega časopisja, se je očitelo nešteto krat in se očitlo tudi še danes, da smo bili zlasti mi Slovenci najtrdnostna opora habsburške vladavine in da so bili ravno naši slovenski polki tisti, ki so se z brezprimerno živavostjo in trdnostnostjo upirali zavezniškim naporom, namenjenim porušitvi Avstrije. In so izvajali odločno, da smo Slovenci, Jugoslovani sovražniki entente in da se mora temu primerno tudi ravnati z nami na mirovni konferenci.

V našem listu se je ravno tako nešteto krat poudarjalo in tudi dokazovalo ravno nasprotno. Oporjati smo na strahotni pritisli avstrijske vlade in vsa ona neovpobliča nasilstva, ki jih je moral trpeti naš narod in žnjam tudi skoraj vsak posamezni pripadnik našega naroda s strani naravnost divje nas sovražnih nemških priganjencev, ki so videli v vsakem našem zavednem človeku veleizdajalca in prikritega ententnega špijona, in tako tisoče naših ljudi izročali sodiščem, najkrutejšim obsodbam in besnilu nahujskanih množic. Da je v takih razmerah odkrit prestop na stran sovražnikov habsburške vladavine pomenjal naravnost smrt na vešalih, nam pač nihče ne more oporekati, ravno tako pa tudi ni mogel in tudi ni smel nihče zahtevati od našega naroda, da naj bi bil na tak način žrtvoval vse svoje razumnost, da, sebe samega v celoti v korist — drugim. Ali naj bi se bil slovenski narod dal poobesiti in postrežiti s strojnimi, da bi si to svojo žrtvijo, z žrtvijo sebe samega pripomogel ententi do zmage nad Avstrijo? Toliko pač ni moglo zahtevati od nobenega naroda, in se tudi ni zahtevalo od nobenega. Saj se tudi primorski in trentinski Italijani niso žrtvovali na tak način, in tudi nihče ni zahteval od njih take žrtve. In ali bi bila sploh kaj koristila stvari vsa taka okrogna žrtva?

Kar pa ni mogel storiti naš narod v celoti kot tak, pa so v razsežni meri storili posamezniki. Enako, kakor so primorski in trentinski Italijani dali ententi vojski precejšnje število sobojbojnikov, je tudi naš narod postavil v službo entente čepo vrsto sobojbojcev. V tem ko je vključ vsem nevarnostim naše razumnosti doma pothotna netilo sovražstvo proti habsburški vladavini, so naši ljudje, posamezniki in v večjih skupinah, v inozemstvu, a celo tudi na fronti došli najodločnejši deljanski boj proti njej. Ni še dolgo temu, kar je italijanske časopise proslavljalo delovanje nadporočnika Slovenca dr. Pivka in poudarjalo, da bi bil Trentin že celo leto pred avstrijskim polomom lažbo v italijanskih rokah, če bi se bil izvedel njegov načrt. Delovanje naših ljudi drugje v inozemstvu je precej znano, in v Tumovih poročilih o vojnih dogodkih v Rusiji, ki jih objavljamo pravkar, je tudi dovolj dokazov, kako vztrajno so delovali pripravniki našega naroda tudi na Ruskem v dosego skupnega smotra, porušitve Avstrije. Naravnost presenečla pa nas je vest, ki jo posamezniki iz večerajne večerne »Nazione« o dogodku, ki je bil doležen rečan nam samim in je gotovo še tem večjega pomena, ker ga objavlja list, ki nam ne le ni bil nikdar prijazen, temveč naravnost sovražen, ter dogodke sam najbolje po-bija vse ono, kar je ta list tekom kratkih mesecev, odkar izhaja, nagradil proti nam Slovincem očitan, da smo bili tako trdnostni vzdrževalci habsburške vladavine. Vest se glasi:

VIDEM, 28. O atentatu, ki se je meseca majnika leta 1918. v Camini di Cadoro dogodil proti zadnjemu avstrijskemu cesarju, pripoveduje v svojem dnevniku duhovnik Giacomo Zamparo naslednje: »Ob Titmentu bi se bile 4. majnika leta 1918. morale vršiti velike vojne vaje, ki naj bi se bile zaključile z vojaško slavnostjo z igrami, tekmi, koncerti, plesi itd. v navzočnosti cesarja Karla I. Cesar se je peljal skozi Cadorlo ob 10 dopoldne v avtomobilu, ki je bil ves v cvetu. Pred njim so se vozili z drugimi avtomobili gojenci častniške šole v Passerianu s svojimi učitelji, potem avstrijski generalni štab in vrhovno armadno poveljstvo. Ko so prišli v Camini di Cadorlo, so se zbrali vsi na terasi gospoda Francesco Strolija, ki na naj bi se bilo pričelo, je v razdalji enega kilometra počilo kakih šestdeset strelcev. Izhajajočih od slovenskih vojakov v 2. gorskega polka, ki je bil nastanjen v Jutizzu. (Kakor znano, je 2. gorski polk bivši ljubljanski domobranski polk št. 27. — Prip. ured.)

flegmatičnim očesom in niti muh ni odganjal s svojega velikega nosu.

»Hvaljen Jezus! — ga je pozdravil Ilija plaho.

»Na večne čase!« je odzdravil starec.

»Ali ne bi mi, dragi gospod,« je nadaljeval Ilija še vedno plaho, »ali ne bi mi dovolili, da se malo odpočijem na vaši klopi?« Ker sem prehodil res dober kos poti, sem se silno utrudil, da se mi nogo sibiho. Vruha tega ne poznam niti žive duše v tem gospodskem mestu, in prav tako mi je, kakor da me je vrana izpustila iz kljuna na to mesto, da ne vem, kje je to desno, kje levo.

Nje te zelo pokorne besede Ilije se je stari trgovec podbočil, privzdignil svoj debeli nos in premeril dolešca izpod naočnikov preko nosa dva-trikrat kakor razjarjen maček. Za tem je zahreščal:

»Seveda. Zopet kak cigan ali dotepec, da bi kvaril trgovino, nam zapriseženim meščanom, ki sedimo na svojem, imamo zlate pravice in služimo v časti. Pak, čemu imamo

Cesar ni bil zadet. Pravilo, da je bil na mestu mrtve neki general, drugi pa da je bil gotovo težko ranjen in so ga prepejali v ljubljansko bolnišnico, kjer je umrl v nekoliko dneh. Vaje in slavnosti so se takoj odpovedale, cesar je odpotoval takoj na vojaštvo, ki naj bi se bilo vrnilo šele pozno zvečer, je bilo doma že pred poldnevom. O tem dogodku ni nihče govoril; gorje mu, kdor bi bil govoril, ker bi bilo šlo za glavo!

V Avstriji se stvar ni izvedela in mislim, da se tudi sedaj še ne ve. Avstrijski listi so celo poročali tedaj, da je cesar obiskal vojaštvo, ki je bilo na fronti v raznih črtah, in da je bil povsod navdušeno sprejet.

Mislimo, da nam ni treba pripominjati drugega, kot da je ta dogodek zopet le nov dokaz, kak duh je vladal v nas Slovincih napram habsburški vladavini!

Iz Italije.

Poslanska zbornica. — Razprava o volilni reformi.

V seji poslanske zbornice minule sobote sta govorila dva znamenita govornika: eden proti, drugi za volilno reformo. Prvi je bil Sonnino, nedavni minister Italije za zunanje stvari. Vržen iz višev, se je uvrstil zopet med poslance, ljudske zastopnike. Ne pravimo — Bog ne daj! —, da bi bila to kakšna degradacija. Narobe, dober ljudski zastopnik nam stoji nerazumno višje, nego — slab minister: tak, kakršen je bil Sonnino. Ali za tega moža je bil to — po sodbi treznih italijanskih listov — dan nesreče. Govoril je proti volilni reformi, in za ohranitev dosedanjega političnega sistema v Italiji tako nesrečno, da pripominja »Se-colo«, da bi bil Sonnino veliko več stori za svojo stvar, če bi bil — molčal.

Socialistični prvak Turati se je toplo zavzemal za volilno reformo v govoru velikega koncepta. Ve sicer tudi on, da volilna reforma, kakor je predložena sedaj, ni nikako univerzalno zdravilo, ki bi izločilo vse bolečine in trajno. Vidi pa v njej vendar znamenit korak do uresničenja svojega načela: demokratizacije političnega življenja in socializacije družbe.

Ponedeljkova seja je bila izpolnjena od odgovorov ministrov na razna vprašanja.

Poslanec Cuccia je interpelliral radi razmer prehrane v Neaplju, naglašajoč, da je po zadnjih izgredivih draginja živila postala — še večja! Ti izgredivi so bili izbruh ogročenja trpečega ljudstva. Ni dovolj, da se skrbi za preskrbo: dela je treba v delavnicah, ki so danes v brezglavi.

Državni podtajnik Murialdi, je priznaval, da so se ugenile dogajati zlorabe pri razdeljevanju živila, kakor se dogajajo povsod, zlasti pa od strani manje vestnih upraviteljev. Ali vlada se ne more pečati z razdeljevanjem živila posameznim konsumentom. Izključeno je, da bi vlada narinjala višje cene. Če jih vrinjajo lokalni čimtelji, je to neprimerno, ki se popravi z bližnjo ustanovitvijo državnega organa za razdeljevanje med pokrajine.

Predsednik je obklical sestavo komisije, ki naj prouči mirovno pogodbo z Nemčijo. Komisija ima 27 članov.

Državni podtajnik za notranje stvari je odgovarjal na vprašanje radi dogodkov v Lucerni povodom štrajka, kjer so štrajkovci vdrl v poslopja sodišča, da bi preprečili sodne razprave in so bili funkcionarji zlostavljeni od množice. Tudi sicer je množica kruto napadala funkcionarje. Potem šele je javna sila rabila orožje. Na ulicah so bili 4 mrtvi, 20 ranjenecv so odpelali v bolnišnico, kjer so štrije umrli, nekoliko pa jih je v nevarnem stanju. Na preiskavi v kmetijski zadruzi, kjer je tudi sedež socialistov, so našli raznega orožja.

Cavallari je ugovarjal, češ da poročilo oblasti vzvrta dejstva, odgovornost da pada vendar na funkcionarje javne vernosti, ker so izživljali postopaki. Ubistva ne more opravičiti noben izgovor. Glede orožja, najdenega pri kmetijski zadruzi, pravi, da so ga morali položiti že ravno zato, da bi se preprečili spopadi.

Isti državni podtajnik je odgovarjal na vprašanje radi dogodkov v Spillbergu. Napovedan je bil javen protestni shod. Komisar prefektura in maršal karabinjerjev sta brezposlovno pozivala množico, naj se razide, ker je del demonstrantov skušal vdreti v neko trgovino z živili. Neki poročnik je ustrelil v zrak, da bi ukroti množico, kakor so začeli padati strehi od strani demonstrantov. Na to so se redarji — ali menda brez ukaza — začeli streljati, in je bilo 15 oseb ranjenih. Vojaška in sodna oblast se uveljavi preiskavo in vlada bo postopala, čim ji bo znani uspehi.

Interpelant Ciarini odgovarja, da naj bi bil videnski projekt točne poročal. Demonstranti da niso izvršili nikakega nasilja, je vzklkali da so za znanje cen živila. Karabinjerski maršal se je trudil, da bi pomiril množico, pač pa je začel streljati kordon vojakov okoli municipia. Množica se je razhajala, vendar so volaki in častniki še streljali iz neke hiše. Živo obžaluje vedenje vojaške oblasti in zahteva preiskavo naravnost od ministrstva za notranje stvari, ker ne zaupa preiskavam vojaških in sodnih oblasti. Zahteva, naj se vojni pas-odpravi čim najhitreje.

Državni podtajnik je naglašal, da je treba počakati uspeha preiskave, da se bo mogla ugotoviti odgovornost. Opozarja, da je v vojnem pasu varnostna služba neodvisna od vrhovnega poveljništva.

Danes, v sredo, je zopet seja o razpravo o volilni reformi.

slavni magistrat — je nadaljeval ter vdaril z roko v dlan — čemu imamo pandurje? Iz-mesti treba te tuje pritepenice, da nam ne kvarijo kupčije in nas morda celo okrajujejo! Kdor ne ostaje pri svoji hiši, ni pošten človek.

»Ali, dragi gospod,« je zavrnil Dalmatincev, »jaz vam nočem delati nikake škode, ker imam, hvala Bogu, v svoji denarnici kak groš. Vi prodajate, kakor vidim, žganje, fižol, kruh in mažo za kolese. Jaz kupčujem s pomarančami in limoni. Od moje trgovine ni torej škode za vas. A nisem razbojnik, čeprav nosim to debelo palco. Tudi jaz imam svoj dom, ali v mojem kraju ne raste grogov razun kamena.«

»A, od kje ste?,« je kramar zopet privzdignil nos, »po govoru bi sodil, da ste granicar. Hm! Bog nas obvaruj! Tam je mnogo razbojnikov, predlaskim so tu nekega takega obesili.«

»Jaz sem iz Dalmacije, dragi gospod, in bil sem marsikje ko svetu, po morju, po Turčiji, v Ruskah, v Rimu.« — — —

Rusija v letih 1914.—1918.

Prvi neuspehi Rusije.

S tem, da je sklenil veliki knez Nikolaj Nikolajevič, da Varšave ne prepusti sovražniku, temveč da napade Nemce in Avstrijce z vso silo, je rešil položaj na Francoskem in predvsem Pariz, ki bi bil popolnoma gotovo padel v nemške roke, točno po onem nemškem receptu, da bodo Nemci najpoznejše v šestih tednih obedovali v Parizu. Organizirala se je cela armada, ki je po poveljstvom generala Rennenkampfa vdrla v Prusijo. V prvi vrsti je bilo tu angažirano konjenišvo. Nemčija je v strahu pred neverjetnimi uspehi Rennenkampfove vojske, ki je v kratkem imela skoraj popolnoma v rokah Vzhodno Prusko, začela pošiljati polk za polkom iz zapadne Francoske na vzhod, da bi tako zaustavila Rennenkampfovo napredovanje, in tako je omogočil ruski nastop, da so se Francozi sploh mogli ustanoviti in končati borbo na Marni v svoj prid. Jasno je, da bi se bili odigrali drugače na Francoskem isti dogodki, kot so se pozneje na Ruskem. »Pozicionajna vojna« (vojna v postojankah) bi se bila vršila na Ruskem namesto na Francoskem in razbita bi bila ostala Francoska, Rusija pa cela.

Ali naenkrat se je dogodila velika nesreča. Celi eskadron ruske konjenice so v pravem pomenu besede tonili v pruskih močvirjih, zgodilo se je, da se od mnogih oddelkov ni rešilo niti en mož. Pozneje se je pokazalo, da so bili vsi nastopi Rusov, še preden so bili izvedeni, in prav tako tudi vsi njihovi načrti točno znani nemškemu generalnemu štabu, da je bil glava te močnejše špijonaške akcije general Mesojedov, ki je prodal Ruse Nemcem za nekoliko milijonov. General Mesojedov je to svoje izdajstvo sicer plačal pozneje s svojo glavo, toda nesreča Rusije se ni dala popraviti več. Rusi, ki so stali samo še 150 kilometrov od Berolina, so bili potisnjeni naenkrat globoko v svojo lastno deželo.

Železna kora vrhovnega ruskega poveljnika, velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča, je dolgo časa držala rusko častništvo, da je izpolnjevalo svoje dolžnosti, ali en sam človek ni mogel biti kos tej nalogi, ki se je razprostirala po tako dolgi fronti, kakor je bila ruska. Zgodilo se je večkrat, da je veliki knez Nikolaj Nikolajevič nadzoroval prve črte in ni našel tankaj niti enega častnika. Na vprašanje, kje so častniki, je dobival odgovor, da se nahajajo v Varšavi v takem in takem gledališču. Nikolaj Nikolajevič je nato dirjal na avtomobilu v Varšavo, dal ustaviti pred dotičnim zabaviščem ter pognal vse častnike nazaj na fronto.

Veliko zločinov so zakrivali tudi razni ruski generali, ki so pošiljali generalnemu štabu lažna poročila, da so zavzeli to in to mesto, dočim pa so bila dotična mesta v resnici v sovražnikovih rokah.

Ob takih razmerah je bilo delo vojskovodje v resnici do neverjetnosti težko. Edino le možo je gledalo vrhovnem poveljniku, velikemu knezu Nikolaju Nikolajeviču svojega človeka, edino le pri moštvi je bil Nikolaj Nikolajevič v resnici popularen, dočim pa je bil pri častniškem zboru osovražen in so mu razni generali ob vsaki možnosti priliki delali pasivno resistenco.

Ruska vojska se je morala umikati korak za korakom, in tedaj je prvič prišlo na dnevni red vprašanje vstopa Italije v vojno. Bilo je to v zimi leta 1914.—1915.

Februarja meseca leta 1915. dospeli v Petrograd prvi glasovi o znanem izdonskem dogovoru med Italijo, Francosko in Angleško. Meseca marca leta 1915. je prihitel iz Rima v Petrograd hrvatski publicist in politik Fran Supilo, ki ni bil sprejet samo od mnogih ruskih politikov, temveč je ponovno žnjim konferiral tudi minister za zunanje stvari, Sazonov, in pa sam veliki knez Nikolaj Nikolajevič. Ob tej priliki je razvil Supilo misel, da leži ključ k rešitvi jugoslovanskega vprašanja v Londonu, kar se je pozneje večkrat očitalo Sazonovemu in grajalo.

Nikolaj Nikolajevič je pojamneval Supilo, da je intervencija Italije neobhodno potrebna in da je le tako močgče končati to krvavo vojno kolikor močgče hitro. Bil je velik optimist, kar se tiče Rima, je verjel ter se nadejal, da bodo Italijani v šestih tednih blizu Dunaja. Izkratka: vojni neuspehi in pa dejstvo, da je bila Rusija finančno popolnoma odvisna od zaveznikov, so kazali ruski vladi neobhodno potrebo, da nastopi tudi Italija. Od majnika pa do avgusta meseca leta 1915. je prehajala po postojanka za postojanko na ruskem bojišču v sovražne roke. Padla je Varšava, padlo Kovno, Grodno in Brest Litovsk. Obenem pa se je pojavil sovražnik tudi v notranjosti države. Meseca aprila leta 1915. je zletela v Petrogradu zrak smodnišnica. Zleteli so v zrak celi vlaki municije na poti na fronto, porušeni so bili železniški mostovi drug za drugim. Po sovražni roki je bil podminiran in se je razletel največji železniški most čez reko Volgo.

Kdo je krivec na izbruhu svetovne vojne?

Dne 23. julija pred petimi leti — bil je četrtek — je Avstro-Ogrska izročila Srbiji svoj ultimatum. Po tem koraku, ki so ga zavestno storili dunajski odločilni čimtelji, nahujskali v to od Berolina, je bila vojna neizogibna. In ne samo vojna med Srbijo in bivšo monarhijo, marveč — evropska vojna. Kajti tudi brez poznejših razkritij, ki so prihajala na dan, o tistem skrivnem, do podrobnosti izdelanem načrtu za klanje narodov — izdelanem od Dunaja in Berolina — je že takoj iz začetka vsak in tudi najpovršnejši poznavalec tedanjih razmer v Evropi vedel, kam — mora dovesti dunajski ultimatum!

PODLISTEK

Ilijeva oporoka.

Augst šenoa. — Prevedel M. C.—ž.

Ilija je imel dve izredno bistri očesi in je izpoznal v kratkem času, da je v svetu marsikaj, kar prinaša koristi, o čemur niti sanjal ni o svoji kameniti samoti. In ko si je po nekoliko letih rekel: »Dovolj si se navil burje in juga, pojdi na suho!« — sta mu bila polna denarica in glava. Pa kam na kopno? Mi, ljudje, ki živimo med Dravo in Savo daleč od morja, smo nekako mehki in gosposke naravi, ker nam je tudi zemlja mehka, pak ne treba drugega, nego da zasadiš lopato v zemljo in v par letih imaš jabolka. Če pa nas je dosegla kakšna nevolja, ne vemo, kje bi stali, kam bi padli, kakor da ste nam odsekani obe roki. Ali, Trimorec, Dalmatincev, je drugačen človek. Prd kamen ga je poučil, da brez dela tudi ni jela; in če mu za bno ne rodi zlata pčonica, na njela

Kajti, ultimatum ni bil stavljen tako, da bi bil mogoč biti sprejet, marveč tako, da bo — bodi! In danes ne dvomi nihče na tem, da tudi v slučaju, da bi bila Srbija sprejela ultimatum v celoti (kar je bilo seveda izključeno), ne bi to nič izpremenilo na poteku dogodkov. Pa bi bili našli drug povod za vojno, ker so vojno hoteli imeti! »Lasset uns marschieren!« so kričali avstrijski vojaški krogi in to gotovo po nalogu vodilnih činiteljev. Avstro-Ogrska je hotela uničiti Srbijo! Od te namere ne bi je bil mogoč odvrti nihče s koncesijami v prodornosti, ali s formalnostmi. Iz tega pa sledi, da ne Nemčija in njeni avstrijski vazali hoteli izrabiti avstro-srbski spor v to, da izpovejo svetovni požar! Pozneje sta Berolin in Dunaj oporekala temu, hoteč odvrtiti od sebe krivdo in odgovornost.

To eno pa jima verujemo: da nista želela takega razvoja in konca svetovne vojne! Ali sedaj, ko je ta orjaški potres za nami, vidimo, kako brezkraino borni in malenkostni so bili računi in kombinacije ljudi, ki so pripravljali to katastrofo v nadi, da jo bodo mogli izkoristiti zase. Ne le, da te »zgodovinske« veličine niso nič predvidevale, marveč sploh niso razumele pomembnosti dogodkov, ko so bili ti že v razvoju, in celo se tedaj ne, ko so že dozorevali. Kakor Herostrat, čigar ime je svetu znano samo zato, ker je spojen z velikim zločinom, stoji danes pred nami berolinški in dunajski Herostrati. Kje so danes tiste veličine iz leta 1914? Kaj je ostalo od njih razup spominov na vojno — na največji svetovni zločin? In pa na vse tiste strahote in grozote, ki so v zvezi z vojno!

Vse so storili ti ljudje — tisti Moltke, Falkenhayn, Tschirch, erzhertogi Friedrich, Conrad Hötendorf, Berchtold, Tisza, do Viljama in Frana Josipa — da so difference, ki so obstajale v Evropi že desetletja, presedejo v mečem. V tem je njihova osebna krivda. Da so pa njihove osebe brezkraino majhne v primeru z zločinom, izvršenem na človečanstvu, to jih ne odvezuje odgovornosti za zločin. Za zagalec hiše ni nič manj zlikovec radi tega, da je požar upeljal vse mesto. Sodba o njih — osebno — je torej izrečena.

Ali edini krivci niso. Kriva je tudi Evropa s svojo politiko desettletij, vsled katere je prišla v nevzdržljivo stanje. V resnici se je mir — ki bi moral biti nekaj normalnega — vzdiral le umetno, z odkritim in prikritim nasiljem. In povsem naravno je prvi večji potres zrušil v pepel, kar se je zdelo desetletje.

Sedaj, po petih letih svetovnega viharja, vidimo okoli sebe ruševine. Odslej bo imelo obstanka le tisto, kar ni izpolomatizirano, umetna konstrukcija. To naj si zapomnijo tudi državniki na pariški konferenci.

Res je: danes so le eno veliko grobje ves Balkan, Kras, Karpati, beneške ravni, vse zemlje, kjer je vihrala vojna furija. Ali, kaj je danes iz naših sovražnikov iz časa pred petimi leti...

Uprušanje železnice v Jugoslaviji.

(Konec.)

Ob strani posavske linije bi bila podravska linija. Leta že obstoji do neke mere, toda ne odgovarja nikakor interesom mlade države. Sedaj se lahko potuje iz Maribora po stranskih poteh v Osijek in Belgrad, ne da bi se potovali pot okoli Zidanogostaja in Zagreba. Čudno! Prej je bila najkrajša pot iz Maribora v Belgrad skozi Budimpešto. Podravska linija velja, če bo Zakanj in železniški trikot vzhodno od Kotora prišel v Jugoslavijo, ker se bo sicer moralo potovati iz Maribora v Posavino skozi Zidanmost, ali iz Varazdina v bližnjo Koprivnico skozi Zagreb. Če se zveže Koprivnica z Varazdinom, je v glavnem tej zagoni pomagano; če se pa k temu dogradi še proga Varazdin—Maribor in to z zvezo na Pragersko ali še boljše ravno ob Ptui (ob desni obali reke Drave) na sam Maribor, je tedaj ne samo vse severna Slovenija, in to z malimi stroški zvezana s Slavonijo, Belgradom in Splitom, temveč se na ta način veliki del prometa emancipira od »južne železnice«. Maribor bi, kakor izhodišče teh kombinacij, imel od tega največjo korist. Linija se danes sestoji od posameznih podrejenih prog, za katere bi bilo treba promet organizirati. Če si predstavimo linijo kot zvezo od Maribora (Pragersko) na Ptui — Varazdin — Koprivnica — Klostar — Virovitica — Suhopolje — Slatina do Našice, bi ostala kratka proga Virovitica—Slatina (29 km) kot intermezno »južne železnice«. Od Našice ima zvezo na Osijek in čez Novo Kapelo na Brod v Zagreb. Če se zveže do k temu Našice s progo v Vinkovce, bi bil potem Maribor po najkrajši poti zvezan z Belgradom. S tem bi bil problem glavnih prog v Banovini rešen. Z vojaškega stališča so omenjene proge zelo važne za napad s severa. Podravska proga funkcijonira kot rokadna linija v zaščiti. Pri Ptomači se sicer bliža Drava že na nevarno daljino, 8 km, toda ta zagata se da s tem ublažiti, da se zveže Gorešnica z Banovojarugom, tembolji, ker je zveza zelo kratka (17 km), a iz trgovinskih prometnih vzrokov zelo važna (spoj Krizevci—Belovar—posavska linija).

O »liški železnici« smo že nekaj omenili, ko smo govorili o zvezah Dalmacije z njenim sosedom. Na vsak način se bo ta proga morala čim prej izgraditi, tembolji, ker so detaljni načrti že dokončani. Samo nam ni znano, v koliko je napredovalo delo z dalmatijske obali in predretna delo pri Prihudi. To poslednje je najtežje delo pri vseh gradbi. Vse prijatelje prirodnih lepot bo veselilo, če bi se s par kilometri zvezala z drugim svetom bajna »Plitviška jezera«. Zastonj je vsaka reklama, če je vožnja lo tam predragga in brez komforta.

Kot projekt večjega stila bi se lahko omenila jadranska linija, ki je začasno podrejena važnosti. Jugoslavija bo v kratkem tako in tako imela dosti dela z gradbo najpotrebnejših prog. Jadranska linija bi morala imeti za izhodišče najsevernejše jugoslovansko luko in bi se morala peljati ob jadranski obali, če že ne do Boka Kotorske, pa vsaj do Metkovića. Kar je za Jugoslavijo luksuz, bi bilo v naprednejših državah že ednava izraženo.

Slovenija je z ostalo Jugoslavijo vezana samo z dvema progama (Ljubljana—Zagreb, Ljubljana—Karlovac), a ena, najvažnejša proga je v privatnih rokah. Zveza Zidanmost—Zagreb—Sisak je proga »južne železnice«. Proga Ljubljana—Metlika—Bubanj—Karlovac ne prihaja kot prvovrstna proga v postev, čeravno so Nemci znali celo svojo armado po tej progi vreči na italijansko bojišče pred veliko kobaridsko ofenzivo.

Zveza Ljubljana po južni železnici skozi St. Peter na Krasi z Reko je več zveza z jadransko luko, nego neposredna spoj z ostalo Jugoslavijo.

Kot tretja zveza bi se mogla do neke mere omeniti zveza severne Slovenije od Maribora skozi Pragersko—Čakovac—Varazdin—Zagreb. Toda to bi bila več teoretska kombinacija, nego praktična železniška zveza. Če se izgradi te omenjeni projekt Maribor—Varazdin—Koprivnica, ki je relativno zelo poceni, bi bila res vsa Slavenska zvezana z Banovino, Belgradom in Splitom.

Vzhodne in severne meje Slovenije nam niso potanko znane; izid določevanja teh meja je s železniškega prometnega stališča zelo važno vprašanje ne samo za Slovenijo, temveč za celo Jugoslavijo.

Zakaj bi se bavili z vsemi mogočimi kombinacijami, ko upamo, da se v kratkem vendar stvar končno uredi!

Če ponovimo v kratkem vse, kar smo doslej rekli, bi mogli to zbrati v tele točke:

1. Država SHS mora gledati, da podpravi sedanje privatne proge;
2. graditi mora vse proge na svoj račun, ali pa, če je že razi finančnih razmer prisiljena, da prepušča gradbo privatnemu kapitalu, mora imeti država ne samo nadzorovalno pravico nad podjetno upravo, temveč mora takoj vstopiti kot delničar v podjetno društvo;
3. graditi mora, vsaj začasno, proge, ki imajo vrednost za celo državo, a gradbo manjših prog lokalne važnosti mora popustiti za prihodnje čase;
4. graditi mora solidno in dobro; boljše je, če izda za gradbo več, nego da potem krpa; graditi mora evropske in ne balkanske proge.

Po važnosti in nujni potrebi takojšnje gradbe imenujemo posebne proge takole:

1. liška železnica (gradnja že začeta);
2. solunska linija (os cele bodoče železniške mreže v državi SHS);
3. splitska zveza (Split—Aržano—Buzojno) s solunsko linijo;
4. regulacija podravske linije (Maribor—Belgrad);
5. drinska linija (Sarajevo—Višegrad—Belgrad);
6. regulacija prve (severne) posavske linije (Ljubljana—Zagreb—Belgrad);
7. druga (južna) posavska linija (Ljubljana—Zagreb—Belgrad);
8. proga Banjaluka—Nova Kapela (zveza solunske, splitske, severne in južne posavske linije);
9. zveza proge normalnega tipa Stolac—Višegrad;
10. črnogorsko-albanske proge;
11. ibarska zveza (Mitrović—Krajevo);
12. jadranska linija.

To je velik program za mlado Jugoslavijo; mnogo težav bo treba premagati, toda mladost, za katero so težave samo izpodbuda na nove in višje naloge, bo tudi za nadebudo Jugoslavijo kašpot za boljšo bodočnost.

V to ime: »Bilo jo sretno in beričetno!«

Test, julij, 1919.

Inž. I. D. Seršić.

Domače vesti.

v nasproti smeri: Časi nemških eksperimentov v Rusiji se bližajo definitivno koncu! S svojimi blaznimi namadi dokazujejo Nemci je to, da jih tudi dogodki, ki so tako živo zarezali v njihovo meso, niso izpametovali in da so Nemci — a to je morada najhujša kazen — izgubili vsako mero in smisel za realnost, da tudi v največji nesreči blazno precejujejo svoje in podcenjujejo moči drugih. Kogar hočejo bogovi uničiti, ga udarjajo s slepoto. Sicer bi Nemci morali vedeti, da od tiste ruske kolonije, ki je ne bo, nimajo ničesar pričakovati, marveč edino le od prijateljstva bodoče Rusije! Ali s takimi idejami po glavi takega prijateljstva ne pride!

Ustanovni zbor socialnodemokratske »Kmetijske in vrtnarske zadrage v Trstu« se je vršil, kakor nam poročajo s socialnodemokratske strani, v nedeljo, 27. t. m., ob 10 zjutraj v veliki dvorani »Delavskega doma«. Že pred določeno uro so se pričeli zbirati kmetje in kmetice iz tržaške okolice in iz bližnjih krajev Istre, ki so velikodvornost zasedli do zadnjega sedela. Bil je lep pogled na to množico zavednega kmetijskega ljudstva, ki je zastopala skoro vse vasi tržaške okolice in koprškega okraja. Zborovanje je otvoril in vodil Josip Zlobec, kmetovalec iz Sv. Marije Magdalene pri Trstu. Pozdravil je navzoče in podal pomen besede M. Lovku, ki je kratko poročal o načinu, kako je prišlo do ustanovitve zadrage ter o namenu in pomenu kmetijskih zadrug. Nato je učitelj F. Kleinmayr prečital in razlagal načrt zadrugnih pravil. Pri tej priliki se je vnela preživljiva debata, ki je pričela o zrelosti tukajšnjega poljedelca, ki ne zasleduje edine svojih materialnih interesov, temveč hoče, da bodi nova organizacija v prid skupnosti. V debato je poseglo nad 30 govornikov, ki so pretehtali skoro pri vsaki točki vsak »pro« in »contra«. Slednjič so bila pravila s primerljivimi določbami sprejeta soglasno. Sledilo so volitve. Ker po pravilih ne more biti član zadrug negoli kmet-posestnik, ali kmet-najemnik, ali staven poljedelci delavci in mora o sprejetju prijaviti se članov drugega poklica sklepiti občini zbor, je leta najprej spregel soglasno za svoje član dr. J. Ferfolja, uradnika IV. Regenta in učitelja F. Kleinmayra. Nato se je izvolilo naslednje vodstvo: Zlobec Josip, kmetovalec (Sv. Mar. Magd.) kot predsednik, Regent Ivan, uradnik (Trst) kot podpredsednik; kot odborniki naslednji kmetovalec: Sever Matija (Rocol), Kumpster Josip (Sv. Mar. Magd.), Zvab Anton (Sv. Ivan), Čok Lovrenc (Lonjer), Babič Jakob (Plavje), Čok Anton (Lonjer), Škrlan Anton (Rocol), Leban (Bazovica), Brezovec Franc (Sv. Mar. Magd.). V nadzorstvo so bili izvoljeni kmetovalec: Lordan Ivan (Oreh), Škerk Anton (Rocol), Vekjet Just (Sv. Mar. Magd.), Lah Ivan (Sv. Mar. Magd.), Bordon Ivan (Kjarkoba) ter odvetnik dr. J. Ferfolja (Trst) in učitelj F. Kleinmayr (Sv. Mar. Magd.). Pri »slučajnostih« se je med drugimi oglasil k besedi Vekoslav Kodrič iz Sv. Mar. Magdalene, ki je priporočal, naj se čimprej ustanovi zadržno glasilo. Odgovoril mu je F. Kleinmayr, da zasedaj kaj takega ne bo možno, da pa bosta dnevnika »Edinost« in »Lavorator« kakor dosedaj tudi gotovo zanjepreda objavljala zadrugne vesti. Na vsak način se stavlja težnja »Njiva« v ta namen radovoljno na razpolago, in bo skušala prinašati tudi poučne članke z vsebino, ki zanimajo specialno poljedelca. Veleposrečno zborovanje se je zaključilo ob 13.30. Dokler ne vzame višja oblast pravil na znanje in dokler se zadruga redno ne protokolira, bo njen začasni sedež v Delavskem domu ul. Madonnina št. 15. H. nadstr., vrata 28, kjer bo dneвно podajal informacije M. Lovko, ki je od odbora tudi pooblaščen, da sprejema vplačevanje deležev (20 fr. delež). Iso pooblastilo imajo tudi za posamezne vasi izvoljeni poverjeniki zadrage.

Tragična smrt mlade ženske. Predvčeršnjim, okoli 20, so pripelali v mestno bolnišnico z volaškimi avtomobilom mlado žensko, ki je bila izšla v Boschetu precejšnjo dozo strupa. Ker je bila nesrečna ženska v drugem stanju so jo sprejeli v poseben oddelček, kjer jo je zdravnik Porenta takoj operiral, da bi rešil vsaj otroka. Kljub vsemu prizadevanju se mu to ni posrečilo: otrok je kmalu izdihnil, a kmalu za njim tudi mati. Pokojnica, Pija Iremol, stara 29 let, je imela pred letom dni ljubezensko razmerje z nekim vojakom. Pred kratkim je zapustila starše, ki stanujejo na Vrčici, in začela ljubezensko razmerje s trgovcem Remigijem Frigolomom, ki je po poročen in ima dva otroka. Ko je pokojnica izvedela, da ni upa, da bi jo Frigolomom poročil, je sklenila, da se zastrupi. Predvčeršnjim je nesrečnica izvedla svoj namen.

Umor ali samomor? Predvčeršnjim je slišal neki finančni strážnik, ki je bil v službi na obrežju Sanitā, krik, ki je prihajal od morja. Htel je k morju in zagazil v vodi človeka, ki se je boril z valovi. S pomočjo nekih mornarjev je finančni strážnik potegnil nesrečnico iz morja. Vkljub vsemu potkusom, da bi ga spravili k življenju, jim se to ni posrečilo. Nesrečnik, neki vojak, je kmalu izdihnil. Zdravnik rešilne postaje, ki je prihitel, je meškal vstopnica. Ugotovil je, da ima pokojnik na čelu globoko rano. Truplo je dal peljati v mrtvašnico pri Sv. Justu. — Pokojnik je bil prideljen k provizantnemu oddelku in je imel večer oditi nekam v Istro s kamionom, polnim živil. Ni znano, ali je šel pokojnik samovoljno v smrt, ali pa gre za zločin. Oblasti preiskujejo.

Tatvine. Ponočna stražnika Ivan Jakša in Pasikal Sanzin sta na sumu, da sta ukradla za 1000 fr. čokolade v škodo železniške uprave. Aretrancata tajita. — V stanovanje g. Jurija Bretza v ulici Tartini so vdrli neznani tatovi, ki so odnesli zlatenino, obleko, perilo in dr. vse skupaj vredno 7400 fr. — Oostilničar Josip Goia se je povrnil s svoje družino iz gostilne na Corsu Garibaldi 32 v svoje stanovanje. Ugotovil je, da so ga v njegovih odsotnosti obiskali neki neznanci, ki so mu odnesli za 25.000 fr. blaga in zlatenine. — Stanovanje Viktorje Cossavitz na Acquedotto 53 so odprli v njeni odsotnosti neki neznanci, ki so odnesli za 1200 fr. zlatenine. — V prodajalni Marije Liličve v ulici Massimo d'Azevio 19 so se mediji dobile kupci: kupili so zastoni 30 parov čevljev, vrednih 1400 fr. — Henrika Pinittju so ukradli na trgu Garibaldi listino s 6750 lirami. V listnici je bilo tudi devet potrdil o zamenjavi 45.000 kron.

Ponarejeni bankovci. Pred nekaj dnevi so neki gostje plačali plačilo v gostini »Trattoria al Manzoni« z bankovcem od 100 fr. izdanim od Banke d'Italia. Natakter je pozneje zapazil, da je bankovec ponarejen. — Ivanka Gulić je zamenjala v svoji prodajalni v ul. Molin grande nekemu gospodu tri bankovce po 100 fr. izdane od Banke d'Italia. Izkazalo se je, da so ponarejeni. — Bog ve, koliko takih ponarejenih bankovcev kroži po mestu samo zato, ker jih nihče ne pozna. Mero daljne oblasti bi se vendar morale pobrigati, da ljudem pojasnijo, kateri bankovci so pravi, a kateri ponarejeni, ker sicer grozi nevarnost, da postane Trst prebogat na bankovcih, ki predstavljajo samo kosček papirja.

Jadrenica v nevarnosti. Jadrenica »Bella Antonietta« je odplula minulo nedeljo iz Ravene v Trst. Ko je bila blizu Rovinja, se je slama, ki se je nahajala na krovu, užgala. Kapitan Franc Spone, star 59 let, je pomagal pri delu, ko so metali gorčo slamo v vodo, in je s svojo hladnokrvnostjo rešil jadrenico. Revez si je pa pri kleč ozgal obe roki. Tukašnja rešena postaja mu je dala prvo pomoč.

Slabost. Včeraj okoli 16 je šel po ul. Giulia Franc Čizek, star 45 let. Nemačoma ga je obšla slabost, in revez se je zgrudil nezavesten na tla. Peljali so ga v bolnišnico.

Borzna poročila.

Trst, 29. julija 1919.

Tečaji:

Jadranska banka	250—255
Cosulich (Austroamericana)	580—600
Dalmatia (Parobr. dr.)	800—815
Gerolmich	1600—1650
Lloyd	990—1010
Lussino	1625—1675
Martinovich	480—490
Navigazione Libera Triestina	1800—1860
Oceanica	480—500
Premuda	665—689
Tripcovich	575—585
Assicurazioni Generali	16500—16750
Rimione Adriatica	3000—3100
Ampela	465—475
Cement Spalato	345—355
Cistilnica petrolea (Raff. Olii Min.)	1550—1700
Cistilnica riza (Pilatura riso)	370—385
Krka	353—360
Ladjedelnica v Tržicu (Cantiere)	800—810
Tržaški Tramway	235—245
Tržaška tvornica oia (Oleifici Triest.)	950—1000

MALI OGLASI

IZKUŠENA BABICA sprejema noseče na dom. Ul. Chiozza 50, pritičje, levo. 3913

MLADENIČ vešč popolnoma slovensčine, italijansčine in nemščine, trgovskih in pisarniških poslov, išče službo tajnika ali v trgovini. Ponudbe pod »Sposoben« na ins. odd. Edinosti. 3914

KUPIM dobro ohranjen harmonium. Naslov pove ins. odd. Edinosti. 3912

HIŠE, zemljišča, hišice z lepim vrtom saldo polovica, cena 2000—16000 Lir s pobotanjem. Naslov pove ins. odd. Edinosti. 3915

TRAJNO ograjen vrt s vsakovrstnim sadnim drevjem, s parcelo prabno za stavbišče in s studentne pitne vode je na prodaj v Postolj. Pojasnila daje lastnik Milavec Anton, mestni redar. 3300

KROJAČNICA Avgust Štular ul. S. Francesco d'Assisi št. 34, III. je edina dobroznana krojačnica v Trstu. 3367

FOTOGRAF A. JERKIC, Trst, ul. delle Poste št. 10. Gorica, Corso št. 36 na dvorišču. P 1233

HERMANGILD TROCCA, TRST
ul. Barriera vecchia št. 8
ima veliko zalogo mrtvaskih predmetov.
Venci iz porcelana in biserov, vezani z mešeno žico, iz umetnih cvetlic s travo in napisi. Slike na porcelanastih ploščah za grobne spomenike itd. Najnižje konkurenčne cene.

Bralno društvo »Lipa«
na Slapu pri Vipavi
priredi
v nedeljo, 3. avgusta 1919
VELIKO VESELICO
(Na prostoru gostilne Karl Boné).

SPORED:
»Omožile bi se rade....«
Komedia v dveh dejanjih. Pisal R. Rehar.

Ples in srečolov.
Začetek ob 14.30

Dr. FRANZUTTI

ZOBOZDRAVNIK v Trstu, ul. Gioacchino Rossini št. 12, vogal ul. delle Poste. Tehniški vodja A. Johnscher, dolgoletni asistent Dr. J. Čermaka. Izdiranje zob brez bolečin. Plombiranje. Umetni zobje.

ŽABICE
angleške, ključavnice, ključ, pile, žage za železo, orodje za mizarje in mehanike itd.

ZALOGA ŽELEZNINE
Trst, ul. Fabio Filzi št. 17.

ZALOGA UR IN ZLATARINE
na veliko izdero se vdobi pri A. POVH v Trstu
TRG GARIBALDI (BARRIERA) 3.

JADRANSKA BANKA
Deln. glav. K 30.000.000, Reserve K 5.000.000

Centrala: TRST
Via Cassa di Risparmio 5 - Via S. Nicolò 9

Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Ljubljana, Metković, Opotja, Split, Šibenik, Zadar

Obavija vse v bančno stroko spadajoče posle

Sprejema vlogo
na hranilne knjižice proti 8 1/2% letnim obrestim v bancogiro-prometu proti 3% letnim obrestim. Na odgovor navezane zneske sprejema po najugodnejših pogojih, ki se imajo pogoditi ob slučaju do slučaju.

Daje v najem varnostne predala (Sales depositum). Blagajna posluje od 9 do 13

Trst—Pula in istrska pristanišča.

Odhod iz Trsta (pomol ribnjega trga) ob 7 v Piran (8.20), Salvo (8.40), Umag (9.10), Novigrad (10.10), Poreč (10.55), Vrsar (11.45), Rovinj (12.25), Fazana (14.10), Pula (15).

Odhod iz Pule: 6.30, Fazana (7.05), Rovinj (8.45), Vrsar (9.20), Poreč (10), Novigrad (10.45), Trsta (11.45), Salvo (12.15), Piran (12.50), Trst (14).

Trst—Piran.
Odhod iz Trsta ob 18.15; v Izola (19.25) Piran (20).

Odhod iz Pirana: 6; Izola (6.40); dohod v Trst 7.45.

Trst—Piran—Portorose.
(Samo ob delavnikih.) Odhod iz Trsta ob 10. — Odhod iz Portorose ob 14. Dohod v Trst: 16.15.

Trst—Umag.
Odhod iz Trsta: 15 (dotaknivi Izola, Piran in Portorose). Odhod iz Umaga: 6.15 (dotaknivi Salvo, Portorose in Piran). Prihod v Trst: 8.45.

Trst—Gradež.
Odhod iz Trsta: 16. Dohod v Gradež 18.30. Odhod iz Gradeža 6; Dohod v Trst 8.30.

Trst—Koper.
(Ob delavnikih.) Odhod iz Trsta: 8, 10.45, 12, 15, 19.15. — Odhod iz Kopra: 6, 7, 9.15, 13.30, 18. (Ob nedeljah in praznikih.) Odhod iz Trsta: 8, 10.45, 12, 15, 21. Odhod iz Kopra: 6, 7, 9.15, 13.30, 17.30.

Trst—Benetke.
Odhod iz Trsta (vsak dan): 8; dohod v Benetke 12. — Odhod iz Benetke: 8; dohod v Trst: 13.

IZREDNA PRILIKA!

Vino Chianti po L. 4.20 dvolitrska steklenica
Marsala in wermouth po L. 4.40 liter
Zganja po L. 6.40
Rum po L. 6.40
Konjak po L. 9.60
Malinovec po L. 8.—
Pomarancovec po L. 8.—
Crismanich, Trst, ul. Valdivia 34, ul. 30 ottobre 8.

Kisova kiseline
Angleška soda bikarbonat
Searinske sveče
Riznat skrobni klij
Lim, Calun, Plavilo
Arabski gumi »Kordofan«
Pristno svinčeno rdečilo
Lubl. naftalin, luskinast
Pristno kuhano laneno olje
Voščilo za čevlje v lesenih škaticah
Kristalna soda
Modra galica, francoska kafeonija
Zelena galica
Zveplo dvakrat čiščeno
Paradižnikova konzerva
v veliki množini pri
HOLLANDIA COLONIAL
družbi z om. j. v Trstu
V. Pier Luigi da Palestina 2
(vogal ul. Coroneo)
Telefon int. 24-03.

Odhajanje in prihajanje vlakov.

Centralna postaja (južna.)

Odhodi:

0'15 D. v Belgrad in Bukarešt (čez Ljubljano in Zagreb).

2'— D. na Dunaj (čez Videm in Trbiž) vsak ponedeljek, sredo in petek.

5'30 O. v Trbiž in Cervinjan (čez Bivio).

6'30 D. v Reko (čez St. Peter na Krasi).

6'55 H. v Benetke (čez Bivio) Tržič-Videm.

8'— R. v Milan, Pariz, London in Bordeaux.

8'30 O. v Logatec (zveza z Reko).

11'— D. v Benetke (čez Bivio-Cervinjan).

14'30 D. v Benetke (čez Tržič-Videm).

14'50 O. v Logatec (čez St. Peter na Krasi), Reko.

15'15 O. v Logatec in Reko.

17'35 B. v Videm čez Gorico.

18'20 O. v Reko čez St. Peter na Krasi.

20'15 D. na Dunaj čez Logatec.

Dohodi:

2'55 D. Z Dunaja (čez Trbiž in Videm) vsako sredo, petek in nedeljo.

7'— D. iz Bukarešta, Belgrada (čez Ljubljano in Zagreb).

8'25 O. iz Logatca.

9'20 O. iz Vidma (čez Gorico, Tržič, Nabrežino).

9'55 O. iz Reke (čez St. Peter na Krasi).

10'5